Konu Temelli Toplantı Yasağı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	22.09.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2022/74619	Anayasa 34, 2911 s. K. 17-19, 5442 s. K. 11

ÖZET

Valiliğin askerî operasyonu eleştiren tüm etkinlikleri on gün yasaklaması; tehlikeyi somutlaştıran bilgi ve belge sunulmadığı, daha hafif tedbirler değerlendirilmediği ve yargısal denetim şekli kaldığı için toplantı hakkı ihlali, 5.000 TL manevi tazminat.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/konu-temelli-toplanti-yasagi-gerekce-aym-2022-74619/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2022/74619)

Karar Tarihi: 22/9/2026

(Heyet, raportör, başvurucu ve vekil bilgileri kişisel verilerin korunması amacıyla bu kopyadan çıkarılmıştır.)

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, idarenin belirli bir konuda yapılmak istenen eyleme yönelik yasaklama kararı vermesi nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Türk Silahlı Kuvvetlerince uluslararası hukuk ve Birleşmiş Milletler Sözleşmesi uyarınca meşru müdafaa hakkı çerçevesinde Suriye'de "Bahar Kalkanı Harekâtı" olarak adlandırılan sınır ötesi askerî operasyon başlatılmıştır. Söz konusu harekât; Suriye'de rejim unsurlarının ilerleyişini

durdurmak, bölgedeki Türk askerî birliklerin ve halkın güvenliğini sağlamak, muhtemel göç hareketlerini önlemek, güvenli ve gönüllü geri dönüşleri temin etmek amacıyla 10/2/2020 tarihinde başlatılmış, 5/3/2020 tarihinde sona ermiştir.

3. İstanbul Valiliği (Valilik) 1/3/2020 tarihinde il genelinde 1/3/2020-10/3/2020 tarihleri arasında Suriye'de yürütülmekte olan askerî operasyonları eleştirmeye veya bu operasyonların sonlandırılması amacıyla kamuoyu oluşturmaya yönelik gerçekleştirilebilecek tüm eylem ve etkinlikleri yasaklamıştır. Valilik, söz konusu yasaklama kararını 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 17. ve 19. maddeleri ile 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11. maddesinin (A) ve (C) bentlerine dayandırmıştır.

4. Valilik yasaklama kararında harekâtın 27/2/2020 tarihinde Suriye'nin İdlib kentinde, rejim unsurlarınca gerçekleştirilen saldırının ardından meşru müdafaa kapsamında başlatıldığı belirtilmiş; şehit ve gazilerin bulunması nedeniyle hassas bir dönemde olunması dikkate alınarak bu kapsamda yapılacak eylem ve etkinliklerin toplumda infial uyandırabileceği, millî, vicdani ve insani değerleri zedeleyebileceği ve toplumsal iç barışı tehdit edebileceği ifade edilmiştir. Ayrıca kararda; bu tür etkinliklerin katılımcılar ile diğer kişiler arasında sözlü veya fiziksel nitelikte provokatif olaylara yol açabileceği, bu durumun kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından tehlike oluşturabileceği değerlendirilmiştir. Anılan karar, Valiliğin resmî internet sitesinden yayımlanmak ve Valiliğin ilan panosuna asılmak suretiyle duyurulmuştur.

5. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonuna bağlı Dev Sağlık-İş Sendikasında yönetici olduğunu belirten başvurucu, söz konusu idari işlemin yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle İdare Mahkemesinde dava açmıştır.

6. Başvurucu dava dilekçesinde; 2911 sayılı Kanun'un 17. maddesinde yalnızca belirli bir toplantının, aynı Kanun'un 19. maddesinde ise tüm toplantıların yasaklanabilmesine imkân tanındığı hâlde somut olayda "savaşa hayır" konulu belirli içerikteki tüm toplantıların yasaklandığını, ayrıca 5442 sayılı Kanun'un idareye yalnızca genel önleyici kolluk tedbirleri alma yetkisi verdiğini dolayısıyla müdahalenin kanuni dayanağının bulunmadığını iddia etmiştir. Başvurucu ayrıca silahlı kuvvetlerin kullanılmasına ilişkin kararın siyasi nitelikte olduğunu, politik aktörler tarafından alınan bu tür kararların eleştirilmesinin ve karşıt görüşlerin dile getirilmesinin demokrasinin gereği olduğunu ifade etmiş; askerlerin hayatını etkileyen politikaların sonuçlarına ilişkin eleştirilerini kamuoyuyla paylaşmasının engellenmesinin hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

7. İstanbul 10. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 20/5/2020 tarihinde yürütmenin durdurulması talebini ve 30/12/2020 tarihinde ise davayı reddetmiştir. Mahkeme kararında, Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının sınırlanabileceğini, suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlikenin mevcut olması hâlinde toplantıların yasaklanmasının mümkün olduğunu belirtmiştir. Anılan kararda ayrıca, kanuni düzenlemeler uyarınca gerekli tedbirleri alma yetki ve sorumluluğunun valilikte bulunduğunu ifade

ederek kamu güvenliği esas alınmak suretiyle belirli bir süreyle sınırlı olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varmıştır.

8. Başvurucu, davanın reddine ilişkin karara karşı istinaf kanun yolu başvurusunda bulunmuştur. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Onuncu İdari Dava Dairesi 3/6/2022 tarihinde, başvuruya konu mahkeme kararının hukuka ve usule uygun olduğu, kaldırılmasına ilişkin bir neden bulunmadığı gerekçeleriyle istinaf istemini kesin olarak ve oyçokluğuyla reddetmiştir. Anılan karara ilişkin çoğunluk görüşüne katılmayan üye, karşıoy gerekçesinde davaya konu etkinliklerin gerçekleştirilmesi hâlinde suç işleneceğine veya idari işlemde belirtilen olayların yaşanacağına ilişkin açık, somut ve yakın bir tehlikenin idarece ortaya konulamadığını belirterek yasaklama işleminin hukuka uygun olmadığı ve mahkeme kararının kaldırılması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

9. Başvurucu, nihai kararı 17/6/2022 tarihinde öğrendikten sonra 14/7/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) şiddete teşvik edilmediği veya demokratik ilkelerin reddedilmediği durumlarda ifade özgürlüğü ve barışçıl toplantı özgürlüğü kapsamında açıklanan görüşlerin yetkili makamlarca kabul edilemez görülse dahi bu hakları ortadan kaldırmaya yönelik önleyici tedbirlerin demokrasiyi tehlikeye düşüreceğine ilişkin içtihadına atıfta bulunmuş; Anayasa'nın 13., 26. ve 34. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. ve 11. maddelerini alıntılamıştır. Bu kapsamda başvurucu, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ile ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık), öncelikle başvurunun kabul edilebilirlik şartlarını taşıyıp taşımadığının değerlendirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Esasa ilişkin Bakanlık görüşünde, ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının mutlak nitelikte olmadığını, gerçek bir tehdit söz konusu olduğunda yetkili makamların bu tehdidi bertaraf etmek amacıyla müdahale edebileceğine ilişkin Anayasa Mahkemesi ve AİHM içtihatlarına atıf yapılmış; somut başvurunun da bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

13. Başvuru toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kapsamında incelenmiştir. İdarenin yasaklama kararı nedeniyle belirli bir konuda yapılması planlanan eylem ve etkinliklerin engellenmesi toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına müdahale teşkil etmektedir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. 5442 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (A) ve (C) fıkraları ile 2911 sayılı Kanun'un 17. ve 19. maddelerinin kanunilik ölçütünü karşıladığı kabul edilmiştir. Her ne kadar başvurucu dava dilekçesinde toplantıya yönelik müdahalenin kanunilik ölçütünü karşılamadığını ileri sürmüşse de somut olayın koşullarında bu meselenin, müdahalenin demokratik toplumda gerekliliği ile doğrudan bağlantılı olduğu gözönüne alındığında, anılan iddianın ayrıca incelenmesine gerek olmadığı kanaatine varılmıştır. Müdahalenin Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla yapıldığı anlaşılmıştır. Bu belirlemenin ardından başvuru, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu yönünden incelenecektir.

16. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (bu konuda genel ilkeler için bkz. (emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 32; (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2015/271, 15/11/2018, §§ 37-46). Devletin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını kullanmak isteyenlerin güvenliğini sağlamaya ve üçüncü kişiler tarafından herhangi bir saldırıya uğrama endişesi taşımadan bu hakkı kullanmaya yönelik pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır (ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. (emsal başvuru) [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 122; (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2016/23696, 8/6/2021, §§ 42, 47; AYM, E. 2014/101, K. 2017/142, 28/9/2017, § 34). Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, birçok kararında kamu düzenini bozacak nitelikte bir tehlike veya tehdidin bulunması ve bunun daha hafif tedbirlerle bertaraf edilememesi durumunda son çare olarak hakkın sınırlanabileceğini vurgulamış ve çatışan haklar arasında adil bir denge kurulması gerektiğini değerlendirmiştir (benzer değerlendirmeler için bkz. B. No: 2016/23696, § 42; (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2021/29443, 12/6/2024, § 45; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2019/18668, 21/9/2023, § 11). Dolayısıyla hakka yönelik müdahalenin zorunlu sosyal ihtiyaçtan kaynaklandığının ortaya konulması ve bunun ispatı kural olarak müdahale eden idareye ve müdahaleyi denetleyen idari yargıya düşmektedir (idare ve derece mahkemelerinin adil bir denge kurulduğunu ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koymaları gerektiğine ilişkin kararlar için bkz. B. No: 2016/23696, § 45; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2016/8776, 7/9/2021, § 44; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2021/9387, 19/1/2023, § 38)

17. Valilik, yasaklama kararında dönemin koşullarını da gözeterek başvuruya konu yasaklamanın gerekliliğini destekleyici nitelikte bir dizi gerekçeye yer vermiştir. Anılan kararda, planlanan etkinliğin gerçekleştirilmesinin toplumda infial uyandırabileceği, millî, vicdani ve insani değerleri zedeleyebileceği ve toplumsal iç barışı tehdit edebileceği belirtilmiştir. Kararda ayrıca, katılımcılar ile diğer kişiler arasında sözlü veya fiziksel nitelikte provokatif olayların yaşanabileceği bu durumun kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından tehlike oluşturabileceği ifade edilerek il genelinde belirli konularda gerçekleştirilecek tüm eylem ve etkinlikleri yasaklanmıştır (bkz. §§ 3,4). Anılan karara karşı açılan iptal davasında yargı merci de aynı gerekçelere dayanarak ve işlemin idarenin görev ve yetkisi kapsamında bulunduğunu değerlendirerek başvuruya konu yasaklama kararının hukuka uygun olduğu sonucuna varmıştır (bkz §§ 7,8).

18. Eldeki olayda müdahaleye dayanak olarak gösterilen 5442 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (C) bendinin ikinci fıkrası, bir toplantı ve gösteri yürüyüşüne müdahale edilebilmesi için kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak ya da kesintiye uğratacak şekilde bozulduğuna veya bozulacağına dair ciddi emarelerin bulunmasını şart koşmaktadır. Öte yandan 2911 sayılı Kanun'un 17. ve 19. maddeleri uyarınca da toplantının yasaklanabilmesi için suç işleneceğine ilişkin açık ve yakın bir tehlikenin mevcut olması gerekmektedir.

19. Başvuruya konu yasaklama kararında "savaşa hayır" konulu toplantının gerçekleştirilmesi hâlinde kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından tehlike oluşturabileceğine ilişkin genel nitelikte ifadelere yer verilmişse de bu iddiaları destekleyebilecek somut ve ikna edici gerekçelere yer verilmemiştir (maddi hakların usul boyutuna ilişkin gerekçenin önemi için bkz. (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2021/19634, 26/3/2025, § 41). Nitekim yasaklama kararında toplantının ne şekilde ve hangi somut verilere dayanılarak katılımcılar ile diğer kişiler arasında provokatif olayların yaşanabileceği, infial oluşturabilecek gelişmelerin ortaya çıkabileceği veya toplumsal iç barışın tehdit edilebileceği hususlarında yeterli bir gerekçelendirmeye yer verilmemiştir. Ayrıca bu tür bir tehlike veya tehdidin varlığına ilişkin somut bilgi ve belgelerin yargısal denetime elverişli şekilde ortaya konulmadığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda idarenin güvenlik kaygılarını somutlaştırmadığı, varsa elindeki bilgi ve belgeleri ortaya koymadığı ve müdahaleyi haklı kılacak nitelikte spesifik, nesnel ve yeterli bir gerekçe sunmadığı sonucuna ulaşılmıştır (toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yönelik yasaklama için gerekli koşullar ile bu tür müdahalelerde kamu makamlarınca yapılması gereken değerlendirmelere ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2021/27262, 10/01/2024, §§ 37, 38; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2016/14517, 12/10/2023, § 72).

20. Ayrıca kamu makamlarınca belirtilen konuda yapılacak toplantıların millî, vicdani ve insani değerleri zedeleyebileceği belirtilmişse de yasaklamaya konu edilen toplanmaların içeriği itibarıyla barışçıl olmadığına, şiddete teşvik ettiğine veya demokratik düzeni ortadan kaldırma amacı taşıdığına ya da kamu düzenine yönelik açık ve yakın bir tehlike oluşturduğuna ilişkin herhangi bir tespit veya değerlendirme yapılmamıştır. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında toplumun genelinin veya devlet politikalarını benimseyen bazı kesimlerin görüşleriyle çelişen, onları rahatsız eden veya endişelendiren düşünceler ve öneriler bakımından dahi -bu kadarla sınırlı kaldığı sürece- düşüncelerin kolektif biçimde ifade edilmesine imkân tanınması gerektiğini vurgulamıştır. Kararlarda anılan koruma ve güvencenin yalnızca toplum tarafından kabul gören, zararsız veya ilgisiz düşünceler için değil, aynı zamanda kaba, şok edici veya rahatsız edici nitelikteki açıklamalar için de geçerli olduğu belirtilmiştir (benzer yönde değerlendirme için bkz. (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2013/3178, 25/6/2015, § 35; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, §§ 102,103; ayrıca karşılaştırmak için bkz. B. No: 2018/17635, § 128). Dolayısıyla yasaklama kararına dayanak anılan gerekçenin de müdahale için anayasal bakımdan yeterli olmadığı değerlendirilmiştir.

21. Buna ek olarak başvuruya konu olayda idare, toplantının kamu düzenini bozma ihtimalinin bulunmasının devletin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına ilişkin pozitif yükümlülüklerini ortadan kaldırmadığını ve koruyucu tedbirler alma yükümlülüğünün bulunduğunu

gözetmeden ve çatışan menfaatler arasında adil bir denge kurmaya yönelik bir değerlendirme yapmaksızın doğrudan yasaklama yoluna gitmiştir. Bu kapsamda idarenin etkinliğin barışçıl şekilde gerçekleştirilmesini mümkün kılabilecek daha hafif ve alternatif tedbirlerin varlığını değerlendirmediği anlaşılmıştır. Ayrıca, somut olayda bu yükümlülüğün yerine getirilmesini imkânsız kılan veya idareyi bu yükümlülükten muaf tutacak herhangi bir istisnai durumun varlığı da ortaya konulmamıştır (benzer değerlendirme ve ayrıntılı açıklamalar için bkz. B. No: 2019/18668, § 15).

22. Her ne kadar toplantı ve gösterilerde kamu düzeni ve başkalarının haklarının korunmasına yönelik tedbirler almak yetkili makamların yükümlülüğünde ise de yalnızca muhtemel güvenlik risklerine dayanılarak tüm toplantı ve gösterilerin yasaklanması anayasal bakımdan yeterli kabul edilemez (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2018/15924, 11/5/2022, § 57; B. No: 2016/14517, § 70). Aksi hâlde soyut mülahazalara dayanılarak kamu düzeni ve güvenliği gerekçesiyle hakka müdahale edilmesi mümkün hâle gelir ki bu durum hakkın öngörülemez biçimde sınırlanmasına yol açabilir (idarenin bu kapsamda gerekçe sunma yükümlülüğüne ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. B. No: 2021/29443, § 46).

23. Öte yandan yasaklama kararının hukuka uygunluğunu denetleyen İdare Mahkemesi, anılan kararın dayandığı gerekçelerin somut bir tehlike veya açık ve yakın bir tehdit oluşturup oluşturmadığı ile bu tehlikelerin daha hafif tedbirlerle bertaraf edilip edilemeyeceği hususlarında herhangi bir değerlendirme yapmamıştır. Mahkemenin denetiminin idari işlemin yalnızca şekli ve kanuni uygunluğu ile sınırlı kaldığı görülmüştür. Ayrıca karşıoyda belirtilen, yasaklama kararında açık ve yakın tehlikenin ortaya konulamadığı yönündeki görüşün çoğunluk tarafından neden kabul edilmediği de mahkeme gerekçesinden anlaşılamamaktadır (bkz. §§ 7,8). Bu nedenlerle, yasaklama kararının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamaya yönelik ve demokratik bir toplumda gerekli olduğunun ilgili ve yeterli bir gerekçeyle ortaya konulmadığı değerlendirilmiştir.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

İki üye bu görüşe katılmamıştır.

III. GİDERİM

25. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 5.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

26. Yasaklama kararıyla engellenen toplantının olay tarihi itibarıyla başvurucu bakımından özel bir anlam taşıdığı açıktır. Ancak olay tarihi sonrasında da söz konusu etkinliğin gerçekleştirilmesinin güncel ve özel bir anlam ifade ettiği başvurucu tarafından ileri sürülmediği gibi bu husus olayın niteliğinden de anlaşılmamaktadır. Dolayısıyla başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

27. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için, taleple bağlı kalınarak, başvurucuya manevi zararları karşılığında net 5.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE iki üyenin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Başvurucuya net 5.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

Ç. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına ve bilgi için İstanbul 10. İdare Mahkemesine (E.2020/483, K.2020/1875) GÖNDERİLMESİNE 22/9/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu, idarenin belirli konularda yapılmak istenen eylemlere yönelik hukuka aykırı olarak yasaklama kararı vermesinin ve bu kararın iptaline yönelik açılan davanın reddedilmesinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Mahkememiz çoğunluğu, idarenin müdahalesinin demokratik bir toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığını belirterek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

2. İstanbul Valiliği, 1/3/2020 tarihinde, il genelinde 1/3/2020-10/3/2020 tarihleri arasında Suriye'de yürütülmekte olan askerî operasyonları eleştirmeye veya bu operasyonların sonlandırılması amacıyla kamuoyu oluşturmaya yönelik gerçekleştirilebilecek tüm eylem ve etkinlikleri yasaklamıştır. Valilik yasaklama kararında; harekâtın 27/2/2020 tarihinde Suriye'nin İdlib kentinde, rejim unsurlarınca gerçekleştirilen saldırının ardından meşru müdafaa kapsamında başlatıldığını, şehit ve gazilerin bulunması nedeniyle hassas bir dönemde olunması dikkate alınarak bu kapsamda yapılacak eylem ve etkinliklerin toplumda infial uyandırabileceğini, millî, vicdani ve insani değerleri zedeleyebileceğini ve toplumsal iç barışı tehdit edebileceğini belirtmiştir. Ayrıca kararda; bu tür etkinliklerin katılımcılar ile diğer kişiler arasında sözlü veya fiziksel nitelikte provokatif olaylara yol açabileceği, bu durumun kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından tehlike oluşturabileceği ifade edilmiştir. Anılan karar, Valiliğin hem resmî internet sitesinden hem de Valiliğin ilan panosuna asılmak suretiyle kamuoyuna duyurulmuştur.

3. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonuna bağlı Dev Sağlık-İş Sendikasında yönetici olduğunu belirten başvurucu, söz konusu idari işlemin yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle idare mahkemesinde dava açmış; İstanbul 10. İdare Mahkemesi yürütmenin

durdurulması talebini ve iptal davasını reddetmiştir. Mahkeme kararında; Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının sınırlanabileceğini, suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlikenin mevcut olması hâlinde toplantıların yasaklanmasının mümkün olduğunu belirtmiştir. Anılan kararda ayrıca, kanuni düzenlemeler uyarınca gerekli tedbirleri alma yetki ve sorumluluğunun Valilikte bulunduğu, kamu güvenliği esas alınmak suretiyle belirli bir süreyle sınırlı olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Davanın reddine ilişkin karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Onuncu İdari Dava Dairesi, mahkeme kararının hukuka ve usule uygun olduğu, kaldırılmasına ilişkin bir neden bulunmadığı gerekçeleriyle istinaf istemini kesin olarak reddetmiştir. Başvurucu, barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma haklarının ellerinden alındığını ileri sürmektedir.

4. Toplanma hakkı demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer alır. Demokratik bir toplumda mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle gerçekleştirilmesi savunulan siyasi fikirlerin toplantı ve diğer yasal araçlarla ifade edilebilmesi imkânı sunulmalıdır. Şiddet kullanma niyetinde olan kişilerin katıldığı veya düzenlediği gösteriler barışçıl toplanma kavramı dışındadır. Dolayısıyla toplanma hakkının amacı, şiddete karışmayan ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Bunun dışında toplantının veya gösteri yürüyüşünün hangi amaçla yapıldığının bir önemi yoktur. Şiddete teşvik ve demokrasinin ilkelerini ortadan kaldırma durumları dışında toplanma özgürlüğünün ortadan kaldırılmasına yönelik önleyici nitelikli radikal tedbirler demokrasiye zarar verir. Bu nedenle barışçıl amaçlarla bir araya gelmiş kişilerin toplanma hakkını kullanırken kamu düzeni açısından tehlike oluşturmayan ve şiddet içermeyen davranışlarına devletin sabır ve hoşgörü göstermesi çoğulcu demokrasinin gereğidir ((emsal başvuru), B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 80; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 117, 118; (emsal başvuru), B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 47).

5. Öte yandan, Anayasa Mahkemesi, toplanma hakkının bildirim usulüne bağlanabileceğine daha önce karar vermiştir. Söz konusu bildirimin amacı toplantı, yürüyüş veya diğer gösterilerin düzgün bir şekilde yapılmasını güvence altına almak için yetkililere makul ve uygun tedbir alma imkânı sağlamak olduğu sürece genel olarak hakkın özüne dokunmaz. Derhâl tepki verilmesinin haklı olduğu özel durumlar hariç bildirim usulünün uygulanmasının amacı, toplanma hakkının etkin kullanılması imkânını sağlamaktır (B. No: 2014/920, § 81; B. No: 2013/2394, § 52; B. No: 2013/3924, § 122). Buradan çıkan sonuca göre toplanma özgürlüğünün kullanımından kaynaklanan kamu düzenine yönelik tehditlerin gerçeklik değeri taşıması hâlinde yetkili makamların bu tehditleri bertaraf edecek tedbirleri alabilecekleri kabul edilmelidir. Alınan tedbirler, durumun özelliklerine ve gerekliliklerine göre değişiklik gösterebilir. Bu nedenle devletin bu konuda yapacağı düzenleme ve uygulamalarda belli bir takdir alanına sahip olduğunun kabulü gerekir (B. No: 2014/920, § 81).

6. Somut olayda idare mahkemesi, Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının sınırlanabileceğini, suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlikenin mevcut olması hâlinde toplantıların yasaklanmasının mümkün olduğunu ayrıca, kanuni düzenlemeler uyarınca gerekli tedbirleri alma yetki ve sorumluluğunun

valilikte bulunduğunu ifade ederek kamu güvenliği esas alınmak suretiyle belirli bir süreyle sınırlı olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varmıştır. (bkz. § 7). Davanın reddine ilişkin karara karşı başvurucunun yaptığı istinaf talebi, idare mahkemesi kararının hukuka uygun olduğu gerekçesiyle İstanbul Bölge İdare Mahkemesince reddedilmiştir. Dolayısıyla idare ve mahkemenin kararlarının somut olay özelinde demokratik toplum düzeni bakımından ilgili ve yeterli gerekçeyi içermediği söylenemeyecektir. Bu çerçevede yasaklama kararı, demokratik toplum düzeni bakımından gereklilik koşulunu karşılamaktadır.

7. Açıklanan nedenlerle, başvurucunun Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edilmediği kanaatini taşıdığımdan çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.